

WYSTĘPOWANIE OOLITOWEJ RUDY ŻELAZA W GŁĘBOKIM OTWORZE W REJONIE USZKOWIC

UKD 553.313:551.733.1:551.733.3:550.982(438.142—203 Uszkowice, pow. Lubaczów)

W wyniku prac poszukiwawczych w rejonie Uszkowic w powiecie lubaczowskim (północna część Przedgórze Karpat) w otworze U-1 stwierdzono występowanie utworów syluru i ordowiku. Podczas makroskopowego badania rdzeni z tego otworu wiertniczego z głębokości 1118,1—1120,0 m w wapieniu zaliczonym do ordowiku zauważono 30 cm brunatno-rdzawą wkładkę skały zawierającej dużą ilość czarnych oolitów. Badania petrograficzne wykazały, że jest to wapień drobnokrystaliczny z syderytycznymi oolitami.

Odwiertem U-1 przewiercono następujący profil geologiczny:

0—40 m — piaski drobno- i średnioziarniste —
czwartorzęd;

40—1052 m — seria ilasto-piaszczysta, upad ok. 4° —
miocen nadanhydrotowy;
1052—1071 m — anhydryty drobno- i grubokrystaliczne, często splayowo-warstwowanie, przechodzące miejscami w alabaster z laminami kupków ciemnoszarych, upad 5—10°, poziom gipsowo-anhydrotowy — miocen;
1071—1074 m — piaskowiec drobnoziarnisty, silnie za-
ilony, słabo wapniste — warstwy ba-
ranowskie — miocen;
1074—1094 m — piaskowce jasnoszare, drobnoziarnis-
te, silnie wapniste z liczną fauną —
jura (lias?);

- 1094—1110 m — łupki ciemnoszare o dobrej łupliwości, bezwapniste z dużą ilością graptolitów, upad 15° — sylur;
- 1110—1146 m — piaskowce szare, drobnoziarniste, zbite, z wkładkami łupków ciemnoszarych i szarozielonych, silnie wapniste z wkładką oolitowej rudy żelaza z głęb. 1118,1—1118,4 m, upad 30° — ordowik;
- 1146—1203 m — łupki ciemnoszare, mikowe z wkładkami piaskowców kwarcytowych, z hieroglifami, upad 15°—20° — kambr;

Wspomniana wyżej wkładka rudy żelaza z głęb. 1118,1—1118,4 m przedstawia się jako wapień drobno-kryształiczny barwy wiśniowobrunatnej i czekoladowej, silnie zailony, z licznymi czarnymi oolitami bezładnie rozrzuconymi w masie skalnej. Oolity są kształtu soczewkowatego, dyskooidalnego lub niekiedy kulistego na ogół dość silnie spłaszczone. Wielkość oolitów waha się w granicach 0,5—2,0 mm, przeciętnie wynosi ok. 1 mm. Skała miejscami spękana, spękania zablźnione kalcytem. Całość przepojona substancją rdzawoczerwoną z miejscowymi większymi jej skupieniami. Skała twarda, zbita, ciężka.

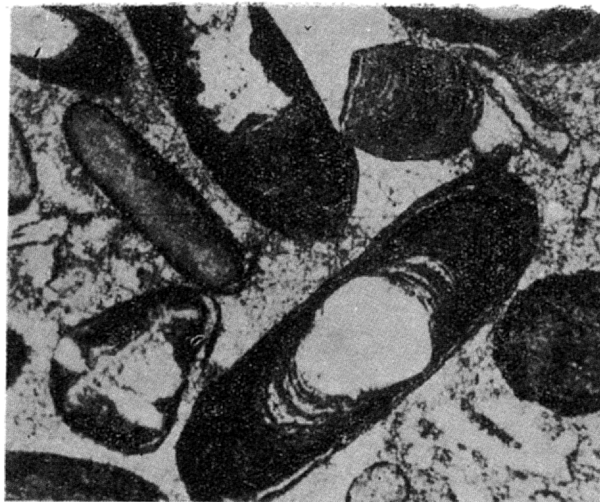
Według analizy petrograficznej szlifu wykonanej przez E. Głowackiego jest to wapień drobno-kryształiczny z oolitami syderytowymi. Podstawowe tło wapienne jest dość jednorodne o strukturze mikro i drobno-kryształicznej. Miejscami występują grubsze kryształki kalcytowe lub ich agregaty. Częste są również przekryształizowane zupełnie szczątki organiczne najczęściej w formie wydłużonych, prostych łodyg. Niekiedy tło wapienne jest bardzo intensywnie impregnowane hematytem. W obrębie wapiennego tła skalnego bardzo licznie występują syderytowe oolity lub pseudoolity o średnicy 0,5—2,0 mm.

W zasadzie można wydzielić dwie odmiany oolitów żelazistych:

1. Utwory pseudoolityczne, o zarysach wydłużonych, nieraz pałeczkowatych bez ośrodków detrytycznych i koncentrycznej budowy, zbudowane z syderytu, zawierające na brzegach obwódki hematytowe. Wielkość tych pseudoolitów dochodzi do 1 mm średnicy.

2. Oolity o średnicy 1—2 mm, zawierające ośrodki detrytyczne najczęściej w postaci ziarn kwarcu, rzadziej bez ośrodków o zarysach przeważnie elipsoidalnych, zwykle o budowie koncentrycznej, silnie sfermatyzowane na całej powierzchni, wykazujące niekiedy dużą domieszkę substancji ilastej. W utworach tych syderyt bywa niekiedy zupełnie wyparty przez hematyt i częściowo kalcyt.

Na uwagę zasługuje także fakt występowania odłamków chityny, które czasem tworzą ośrodki oolitów. Niektóre odłamki chityny są częściowo skalcytyzowane.

Wapień drobno-kryształiczny z syderytowymi oolitami, głęb. 1118,1 m, szlif. pow. 75 X, światło zwyczajne. Fot. W. Zuzak.

Według analizy wykonanej przez Laboratorium Geologii PPN w Jaśle, ruda ta zawiera 20,67% wag. Fe_2O_3 , a w przeliczeniu na Fe 14,4%.

Ze względu m. in. na ciekawą wkładkę rudy, dużą głębokość jej zalegania oraz rodzaj nadkładu, odkrycie to nie posiada praktycznego znaczenia gospodarczego w tym rejonie. Jest jednak bardzo interesujące z geologicznego punktu widzenia, ze względu na związaną z tym możliwość występowania rud żelaza pływającej zalegających w innych rejonach, w lepszych warunkach geologiczno-skrukturalnych. Jest pewnego rodzaju poparciem prac kontynuowanych w poszukiwaniu rud żelaza w sylurze i ordowiku Gór Świętokrzyskich.

LITERATURA

1. Głowacki E., Karnkowski P., Żak C. — Prekambr i kambr w podłożu Przedgórze Karpat Środkowych i w Górach Świętokrzyskich. Roczn. PTG, t. 33, z. 1—3, 1963.
2. Karnkowski P., Głowacki E. — O budowie geologicznej utworów podmiejskich Przedgórze Karpat Środkowych. Kwart. geol., 1962, t. V, z. 2.
3. Moryc W. — Budowa geologiczna rejonu Lubaczowa. Roczn. PTG, t. 31, z. 2, 1961.
4. Tomczyk H. — Ordowik i sylur w podłożu zapadliska przedkarpackiego. Roczn. PTG, t. 33, z. 1—3, 1963.